

Dyrevernalliansen

Brenneriveien 7, 0182 Oslo
(+47) 22 20 16 50

kontor@dyrevern.no
www.dyrevern.no

facebook.com/dyrevern
twitter.com/dyrevern

Org. nr.: 983 482 392
Kontonr.: 0537 34 87378

Til:
Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Kopi:
Prosjektleder Torild Jacobsen
torild.jacobsen@lmd.dep.no

Oslo, 8. april 2024

Innspill fra Dyrevernalliansen om vekst og velferd hos ulike kyllinghybrider

29. februar 2024 oversendte Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Fjølfeleg et supplerende innspill om kyllinghybrider til Landbruks- og matdepartementets arbeid med dyrevelferdsmeldingen.¹

Dyrevernalliansen ser at det er behov for å korrigere enkelte feilaktige og misvisende påstander som fremsettes i dette innspillet. Vi vil også be departementet om å legge et høyere ambisjonsnivå til grunn for velferden til slaktekylling enn hva faglagene har bedt om.

Dyrevelferdsfaglige grenser for vekst

Faglagene er i sitt innspill svært kritiske til EFSA's anbefaling om å sette 50 g/dag som grense for daglig tilvekst hos kyllinghybrider, og skriver blant annet:

"EFSA har i sin rapport foreslått en vekstgrense på maksimalt 50g/dag. En slik vekstgrense vil ha store konsekvenser, og vil gjøre at de middels saktevoksende hybridene ikke kan benyttes. En høyere vekstgrense (f.eks. 60g/dag), basert på hybridmanualene, vil være nødvendig for å kunne bruke et større spekter av saktevoksende hybrider, samtidig som dette vil utelukke de mest hurtigvoksende hybridene."

Dyrevernalliansen ønsker å presisere at denne påstanden ikke medfører riktighet. Det finnes en rekke kommersielt egnede saktevoksende alternativer på markedet som er oppført med tilvekst rundt 50 g/dag. Disse er utviklet for å være praktisk og økonomisk gjennomførbare. For eksempel er Hubbard JA787, som er en medium saktevoksende hybrid, i sin manual oppgitt med tilvekst på nær 50 g/dag.²

Norsk Kylling byttet i 2018 kyllinghybrid fra Ross 308 til Hubbard JA787. Merethe Forseth, fagsjef for dyrevelferd i Norsk Kylling, er klar på at deres kyllinghybrid er innenfor vekstgrensen. Forseth bekrefter for øvrig også at byttet av hybrid har medført vesentlig bedre velferd:

*"I Hubbard JA787 med en daglig tilvekst på ca 50 g/dag, fant vi en hybrid med vesentlig velferdsforbedring sammenlignet med Ross 308 som vi hadde tidligere, men samtidig med en tilvekst som gjør at vi ikke øker klimafotavtrykket vårt sammenlignet med vår tidligere produksjon, og har økonomisk bærekraft i verdikjeden. Det er imidlertid viktig at en vektgrense ikke blir stående bastant og alene som definisjon på bedre dyrevelferd, men det er selvsagt ingen tvil om at høy tilvekst gir vesentlig større påkjenning på kyllingenes helse og velferd."*³

¹ Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Fjølfeleg, "Supplerende innspill til dyrevelferdsmeldinga fra Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, og Norsk Fjølfeleg", innspill til Landbruks- og matdepartementet, 29. februar 2024.

² Hubbard Breeders, "Hubbard JA787 Broiler Performance objectives", 2023. URL for nedlasting: <https://www.dropbox.com/t/gRQGLMY30aHl5uq5>

³ Forseth, M. (fagsjef i Norsk Kylling), epost til Dyrevernalliansen, 2. april 2024.

Dyrevernalliansen mener at det vil være naturlig for Norge å følge EFSA's anbefalinger, som legger 50g/dag i maksimal tilvekst til grunn. EFSA's anbefaling er med utgangspunkt i at hurtigvoksende hybrider har veksthastighet over 60 g/dag, medium saktevoksende hybrider maksimalt har 50 g/dag og enda sakterevoksende hybrider har 45 g/dag som maksimal veksthastighet.

I studier av velferd til ulike kyllinghybrider er det også vanlig å trekke skillet mellom hurtigvoksende og mer saktevoksende hybrider nettopp ved 50 g/dag. Avlselskapene har i stor grad tilpasset seg en slik makstilvekst i utviklingen av sakterevoksende hybrider. Det finnes ingen støtte i faglitteraturen til å sette en grense for tilvekst som er høyere enn dette, slik faglagene tar til orde for i sitt innspill.

Samtidig anerkjenner vi næringens poeng med at det kan være uklokt å sette en urokkelig grense i forskriften på 50 g/dag, og ser at det er behov for å kunne foreta en mer helhetlig vurdering av hybrider utover tilvekst. Dette anerkjennes også av EFSA, som i tillegg til å peke på en maks grense for daglig tilvekst, anbefaler å se til noen konkrete dyrevelferdsparametere ved utvelgelse av hybrid:

"Selecting for more robust breeds with ameliorated abilities to cope with the management systems in use and/or the use of slower-growing hybrids, with particular attention to breeds with lower mortality, reduced leg weakness and reduced susceptibility to cardiovascular diseases".⁴

Dyrevernalliansen vil derfor anbefale departementet at norske bestemmelser om godkjente kyllinghybrider legger en grense på 50 gram i daglig tilvekst til grunn, men at hybrider med noe høyere tilvekst kan aksepteres dersom det er vitenskapelig påvist at den valgte hybridene scorer tilsvarende bra på sentrale dyrevelferdsparametere. Dette gir en viss fleksibilitet i regelverket, samtidig som det i praksis vil sikre at hurtigvoksende hybrider ikke kan benyttes.

Sakterevoksende hybrider har bedre helse og velferd

Faglagene har i sitt innspill lagt stor vekt på at valg av kyllinghybrid må tilpasses norske forhold, og indikert at kunnskapsgrunnlaget er usikkert. De skriver blant annet:

"Ulike hybrider scorer ulikt på dyrevelferdsparametere både på foreldreledd og framføringsledd. Både hybridmanualer og RSPCA's hybridtester viser dette, men ingen av kildene er 100 % tilsvarende norske forhold. Dyrevelferd for ulike hybrider som brukes eller vurderes brukt i norsk produksjon bør derfor kartlegges ved bruk av objektive indikatorer og systematiske observasjoner under norske forhold."⁵

Dyrevernalliansen ønsker derfor å påpeke at det nylig er publisert to studier utført under norske forhold som omhandler at sakterevoksende kyllinghybrider har bedre helse og velferd.

En sammenlignende norsk studie publisert i 2023 kartla velferden til Ross 308 versus den sakterevoksende Hubbard JA787, i form av omfang av kassasjon på slakteri. Datagrunnlaget var fra kommersielle besetninger. For alle de fem vanligste kassasjonsårsakene på norske slakterier ble det i studien påvist større registrert forekomst for Ross 308 enn for Hubbard JA787 – til tross for at Hubbards høyere kroppsvekt og levealder. De fem aktuelle kassasjonsårsakene var ascites, misfarging i kjøttet, hepatitt, hudskader og misvekst.⁵ I 2024 ble det også publisert en norsk studie fra kommersielle forhold som sammenligner dødelighet hos Ross og Hubbard. Ifølge studien har Ross 308 dobbel så høy dødelighet i fjøset og fem ganger høyere dødelighet under slakteritransporten. Det innebærer betydelig mer helseproblemer for Ross 308.⁶ Det er ikke publisert noen norske studier med konklusjoner som er i strid med funnene i disse to publikasjonene.

En rekke internasjonale studier har tilsvarende konkludert med at sakterevoksende hybrider har bedre helse og velferd enn de hurtigvoksende alternativene.⁷ EFSA har blant annet vist til Rayner et

⁴ EFSA Panel on Animal Health and Welfare, *Scientific Opinion on the welfare of broilers on farm*, EFSA Journal 21 (2): 7788, 2023.

⁵ Forseth, M. et al., "Comparison of carcass condemnation causes in two broiler hybrids differing in growth rates", *Scientific Reports* 13: 4195, 2023

⁶ Forseth, M. et al., "Mortality risk on farm and during transport: a comparison of 2 broiler hybrids with different growth rates", *Poultry Science* 103 (3) 103395, 2024.

⁷ EFSA viser spesielt til disse studiene, i tillegg til Rayner et al. (2020):

Dawson, L. et al, "In pursuit of a better broiler: a comparison of the inactivity, behavior, and enrichment use of fast- and slower

al. (2020), der Ruth C. Newberry og Judit Banfine Vas ved NMBU er medforfattere.⁸ På spørsmål om hvorvidt funnene i denne studien har relevans for Norge, svarer de to forskerne følgende:

“Generally, when multiple studies conducted at different facilities on different groups of animals show similar effects, together they provide weight of evidence for those effects. Multiple studies have investigated the impact of growth rate on broiler welfare and, regardless of which country they were conducted in, they all point to the same conclusion. The results of Rayner et al. (2020) contribute to the weight of evidence that welfare outcomes are poorer in the fastest growing broiler hybrids.

We cannot comment on the precise extent to which genetics contributed to these outcomes. Both the overall rate of growth and the shape of the growth curve can be influenced by environmental factors such as feeding and lighting programmes that affect feed intake. However, environmentally-induced reductions in food intake can lead to other welfare problems, as seen in breeding populations of fast-growing hybrids.

The hybrids in the study of Rayner et al. (2020) were kept according to the breeder guidelines for the respective hybrids rather than exposing all hybrids to exactly the same conditions. This is comparable to commercial practice in Norway and elsewhere, whereby different hybrids are kept under different conditions to optimise their production results according to their genetic potential. The fastest-growing hybrid had poorer welfare outcomes than the slower-growing hybrids despite being kept under hybrid-optimised conditions. This finding shows that, although environmental factors can play a substantial role in the development of animal welfare problems, the use of best rearing practices had limited capacity to compensate for the physiological consequences of rapid growth.”⁹

Oppsummert er Newberry og Vas tydelige på at denne studien har relevans for Norge, og da spesielt når man vurderer inn det store omfanget av tilsvarende studier som er gjennomført tidligere. Forskerne understreker også at funnene i deres studie, i likhet med EFSA, peker på tilvekst som en helt sentral faktor i vurderingen av kyllingvelferd. Til tross for at kyllingholdet ble optimalisert til den enkelte hybrid, observerte forskerne i denne studien at velferden var dårligere hos de hurtigvoksende hybridene enn hos de mer saktevoksende. De påpeker også at godt stell i begrenset grad klarte å kompensere for de fysiske konsekvensene av hurtig vekst.

Erfaring tilsier at rask utfasing er mulig

Nortura og Den Stolte Hane varslet høsten 2023 at de ønsker å fase ut bruken av kyllinghybriden Ross 308. De grusomme forholdene som ble avdekket hos avlstdyrene i Sverige var en sterkt medvirkende årsak til at denne beslutningen ble tatt. Ettersom Ross 308 er avlet for hurtig vekst og stor appetitt, må avlstdyrene sultefôres for å ikke spise seg i hjel. EFSA fremhever viktigheten av å velge sakterevoksende hybrider for å unngå denne sultproblematikken. Dyrevernalliansen registrerer at denne problemstillingen ikke er berørt av faglagene i deres siste innspill til departementet.

De mange dyrevelferdsproblemene hos hurtigvoksende kyllinghybrider har lenge vært godt kjent, og alle de store aktørene i den norske næringen har nå enten varslet eller gjennomført et bytte av hybrid. Dyrevernalliansen reagerer derfor på at faglagene i sitt siste innspill ber departementet om 8-10 år for å gjennomføre et hybridbytte. Norsk Kylling har erfaring med bytte ut en hurtigvoksende hybrid med en mer saktevoksende, og klarte denne overgangen på om lag 18 måneder. Vi ser ingen grunn til at ikke resten av næringen kan gjennomføre et bytte innenfor en tilsvarende tidsramme, og anbefaler derfor departementet å kreve utfasing av hurtigvoksende hybrider innen 2026.

growing broiler chickens”, Poultry Science 100:101451, 2021.

Dixon, L., “Slow and steady wins the race: The behaviour and welfare of commercial faster growing broiler breeds compared to a commercial slower growing breed”, PLoS ONE 15 (4): e0231006, 2020.

de Jong, I. C. et al, “Differences and variation in welfare performance of broiler flocks in three production systems”, Poultry Science 101: 101933, 2022.

Arrazola, A. and Torrey, S., “Welfare and performance of slower growing broiler breeders during rearing”, Poultry Science 100: 101434, 2021.

⁸ Rayner, A. et al., “Slow-growing broilers are healthier and express more behavioural indicators of positive welfare”, Scientific Reports 10: 15151, 2020.

⁹ Newberry, R.C. og Vas, J.B. (NMBU), Epost til Dyrevernalliansen 21. mars 2024.

Dyrevernalliansen

Med vennlig hilsen

Christian Danielsen
Politisk seniorrådgiver
Statsviter
christian@dyrevern.no
+47 909 800 28

Marianne Kulø
Fagrådgiver
Sivilagronom
marianne@dyrevern.no
+47 410 347 73